UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA
The National University of Malaysia

Perkhidmatan Perpustakaan dan Pusat Teknologi Maklumat

Hafsah Mohd
Ketua Pustakawan UKM

Pengenalan

Perpustakaan ➡	Memberikan perkhidmatan maklumat
PTM ➡	Bertanggungjawab dalam pengurusan ICT universiti

Perpustakaan & PTM

⬇

Organisasi yang memberikan perkhidmatan kepada warga universiti

Perkhidmatan yang ada kaitan dengan maklumat dan rekod

- **Maklumat -** berubah mengikut kesesuaian & dimanipulasi.
  - Maklumat dalam jagaan Perpustakaan: maklumat kreatif
- **Rekod** - maklumat dalaman yg dicipta oleh organisasi hasil drp aktiviti operasi & transaksi
  - Maklumat yang tidak diterbit dan bersifat strategik

Perkhidmatan Maklumat Perpustakaan

Menguruskan pembangunan sumber maklumat	Perolehan bahan, pangkalan data, PPV, hadiah dan pertukaran
Membina dan membangunkan kandungan (content development)	Pendigitan pelbagai sumber maklumat
Menguruskan sistem dapatan semula maklumat (information retrieval)	Pengkatalogan, pengkelasan, pengindeksan
Menyediakan perkhidmatan maklumat	• Pencarian maklumat • Pakej maklumat • Kursus kemahiran maklumat

Perkhidmatan PTM

Pembinaan sistem aplikasi	Contoh : maklumat kakitangan, pelajar, kewangan
Pengurusan dokumen	Contoh : SPDUKM: minit mesyuarat, projek penyelidikan, dokumen perundangan , Dkumen ISO, 5S
Peranan sebagai “tools”	Membina sistem yang ditentukan oleh pengguna
Pengurus infrastruktur - Rangkaian & server	• Sistem perpustakaan bersepadu (Virtua) • Sistem e-Rep • WiFi
Penyediaan spesifikasi teknikal peralatan, perkakas & perisian	PTM Urisetia JK Perolehan ICT—Pengerusi TNC HEAA
Melengkapkan keperluan prasarana ICT Perpustakaan	• Pakar rujuk--PTM

Perpustakaan dan PTM: Pertindihan Perkhidmatan?

- Majoriti berpandangan tiada pertindihan
- Saling melengkapi (compliment each other)
- Perpustakaan urus isi kandungan maklumat
- PTM urus infrastruktur/sistem untuk simpan/capaian maklumat

PTM & Perpustakaan

- Sistem OPAC (GEMILANG) → Virtua
- Sistem Pangkalan Data Dalaman →Vital
- Sistem Institusi Repositori → e-Rep
- Perolehan Perkakasan dan Perisian
- Sistem Pengurusan Dokumen →SPD
- Pengurusan rangkaian dan server →WiFi
- DRC → Disaster Recovery Center

GEMILANG

- Gedung Maklumat Ilmu Tun Seri Lanang
- Penyelenggaraan tahunan dilakukan oleh Syarikat Virtua
  - Virtua telah bertukar milik
  - Proses penyelenggaraan agak lewat
- Server ditempatkan di PTM

Vital

- Sistem Pangkalan Data Dalaman
- Dulu-- Content Manager
- Vital--sub set dalam Virtua
- Tesis, kertas seminar, kertas soalan peperiksaan , latihan ilmiah, projek penyelidikan, syarahan perdana, keratan akhbar, dll.
- Pengurusan kandungan oleh Perpustakaan
- Server di PTM

e-Rep

- Sistem Institusi Repositori → e-Rep
- Maklumat penerbitan warga UKM
- Dibangunkan oleh PTM
- Pengurusan kandungan oleh Perpustakaan
- Penambahbaikan sistem dari semasa ke semasa
- Maklumbalas dari pensyarah

Perolehan Perkakasan dan Perisian

- Prosedur : Semua perolehan perkakasan dan perisian ICT adalah melalui PTM
- Pembelian komputer/notebook - agihan ke PTJ oleh PTM
- Perisian: SPSS, Turnitin – lesen di PTM
- JK Perolehan ICT - Pengerusi TNC HEAA, PTM urusetia

Sistem Pengurusan Dokumen (SPD)

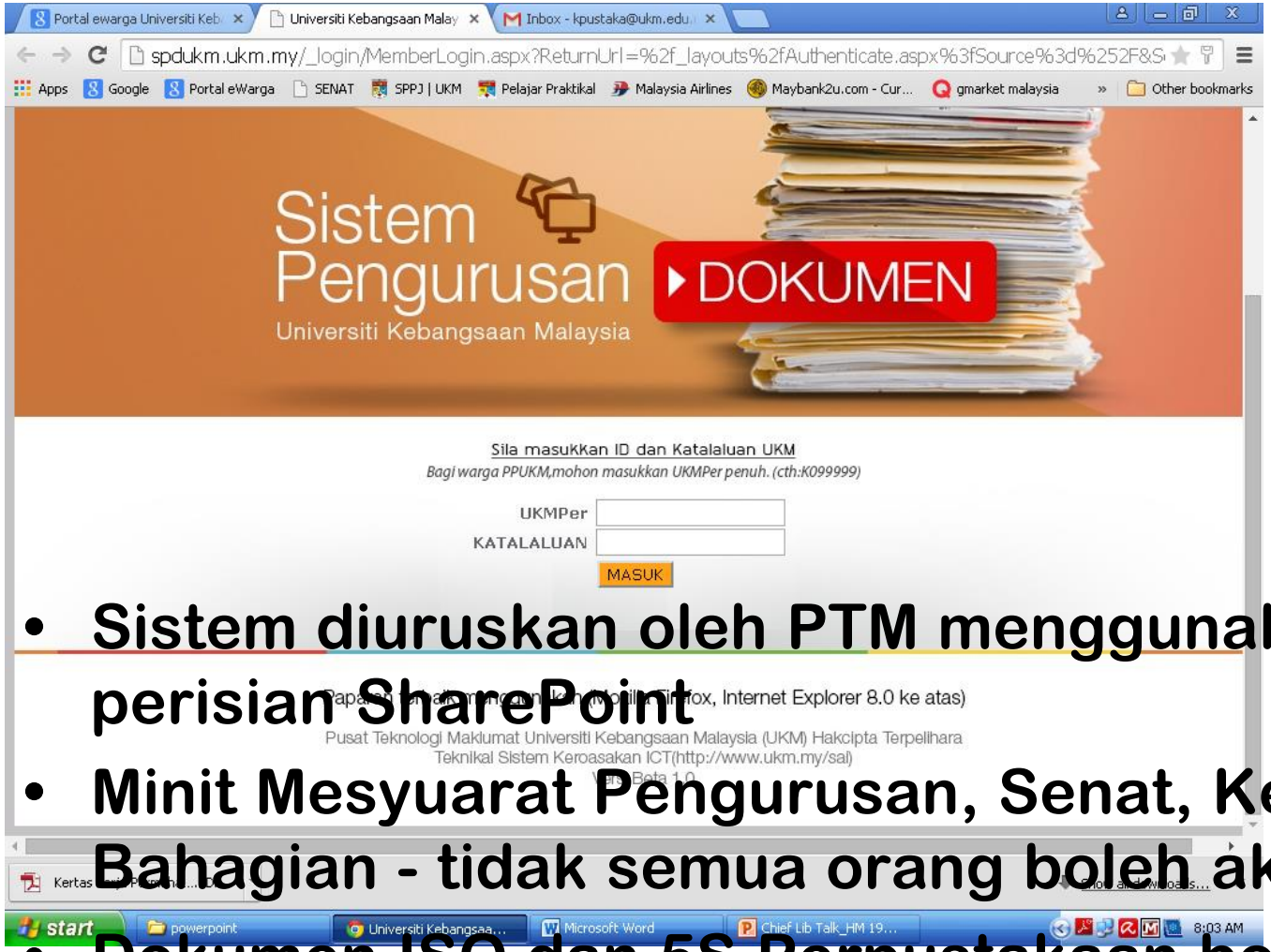

- Sistem diuruskan oleh PTM menggunakan perisian SharePoint
- Minit Mesyuarat Pengurusan, Senat, Ketua Bahagian - tidak semua orang boleh akses
- Dokumen ISO dan 5S Perpustakaan boleh diakses di SPD

DRC

- Disaster Recovery Center
- Diuruskan oleh PTM
- Sebahagian bajet dari Perpustakaan
- DRC ditempatkan di kampus Cheras
- Hanya aktif sekiranya berlaku bencana

Penggabungan Perpustakaan dan PTM?

- **Sejak 1980 telah diperkatakan**
- **4 ciri penting utk penggabungan yang berkesan:**
  - **Pengurusan: misi yang sama**
  - **Fizikal: bangunan berdekatan**
  - **Kolaboratif: dalam memberikan perkhidmatan**
  - **Budaya kerja: perbezaan cara kerja difahami**

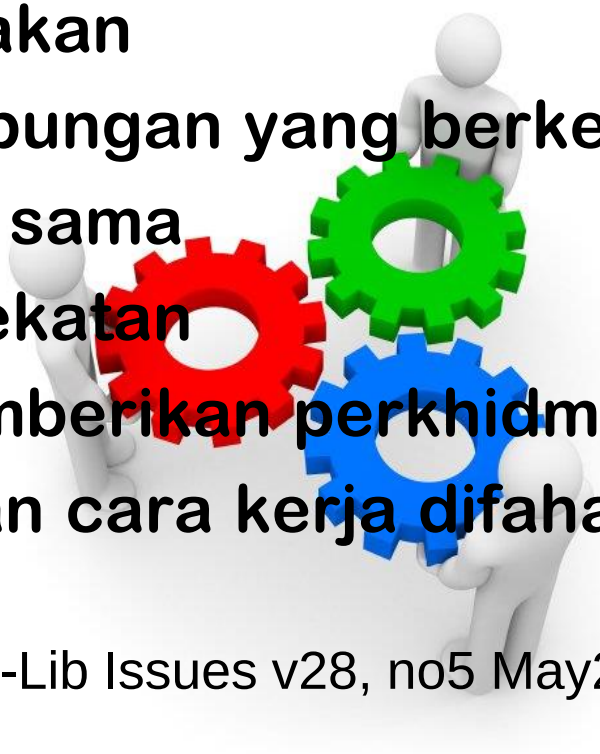

- Ferguson, Spencer and Mets-Lib Issues v28, no5 May2008

Perpustakaan dan PTM: Saling Melengkapi

- Hubungan kerja yang baik
- Kerjasama yang mantap--*collaboration*
- Sikap terbuka dua pihak
- Tanggungjawab bersama - memberikan akses maklumat kepada pelajar dan pensyarah

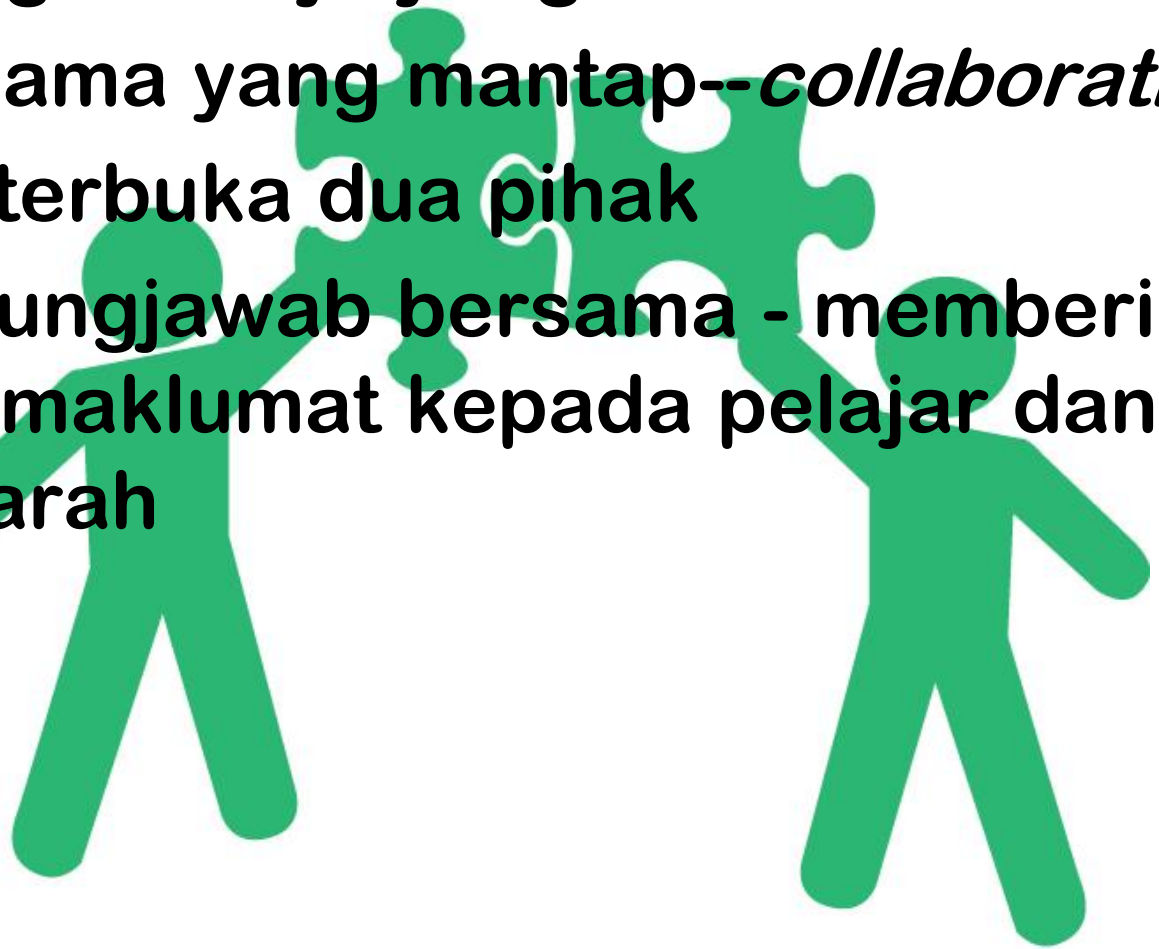

Petikan: McCredie

- '…*Information technologists should provide the core infrastructure and librarians should provide the content -- open access labs and classrooms that are in the library but operated by information technology…*'

  – *McCredie (Lib High Tech v17, no1,1999 114-120)*

Kolaborasi di antara Perpustakaan dan PTM

Kolaborasi...

- Menganjur program latihan dan peningkatan kemahiran berasaskan ICT di Perpustakaan
  - Staf Perpustakaan perlu membudayakan ICT
  - Anjakan paradigma perkhidmatan Perpustakaan
- Menyediakan modul sokongan ICT yg sedia medium komunikasi secara terus – contoh: *One-Stop Helpdesk*
- Latihan sangkut staf di Perpustakaan/PTM
- Projek inovasi berasaskan ICT
  - Cth: KIK Smart Table

Petikan: Ferguson

- *Using access tools to identify information resources*
- *Help in using information management software*
- *Development of systems to support research or personal information*
- *Help in using productivity and product creating software*

Ferguson, Spencer and Metz, 2008

Perkhidmatan Pengurusan Rekod dan Maklumat (PRM)

Menurut Prof. Dr. Zawiyah Mohamad Yusof dalam Syarahan Perdana beliau:

- PRM urus maklumat strategik universiti
- Maklumat yang tidak boleh di sebar luas kepada semua orang
- Contoh: Keputusan peperiksaaan, kertas soalan peperiksaan
- Maklumat selalunya dipegang oleh Pusat Pembangunan Akademik

PRM bersandar kepada 8 prinsip :

- Akauntabiliti
- Telus
- Integriti
- Perlindungan
- Pematuhan
- Ketersediaan
- Tempoh Simpanan/ Pegangan
- Pelupusan

- Tidak semua jabatan kerajaan mempunyai dasar yang jelas tentang maklumat sedangkan inisiatif e-kerajaan melibatkan pengendalian rekod & maklumat secara dalam talian

- Dasar maklumat sedia ada menumpu kepada keselamatan ICT meliputi keselamatan data & maklumat tanpa komponen PRM

- Dasar keselamatan ICT, ISMS telah diwujudkan di kebanyakan universiti. Dasar maklumat masih belum ada.

- **Fenomenon e-kerajaan memberi tumpuan kepada isu teknikal & menganggap ICT adalah penyelesai kpd isu rekod & maklumat.**
- **Hakikatnya ICT merumitkan lagi PRM terutamanya dalam format digital**
- ***Digital archiving?***

Isu Pengurusan Maklumat di Universiti

- Institusi tidak mempunyai Governans Maklumat yang jelas →pengurusan maklumat dan rekod dari peringkat *creation, classification, distribution, disposition*
- Tanggungjawab yang jelas dalam mengurus 2 kategori maklumat:
  - Maklumat kreatif
  - Maklumat strategik

- Perlu ada bidang dan tanggungjawab yang jelas berkaitan:
  - Penggubalan dasar maklumat
  - Pengurusan latihan berkaitan
  - Pengurusan infrastruktur berkaitan
  - Penentuan standard, peraturan, prosedur
- Siapa CIO?
  - Berpengetahuan berkenaan Teknologi (T) dan Information (I)

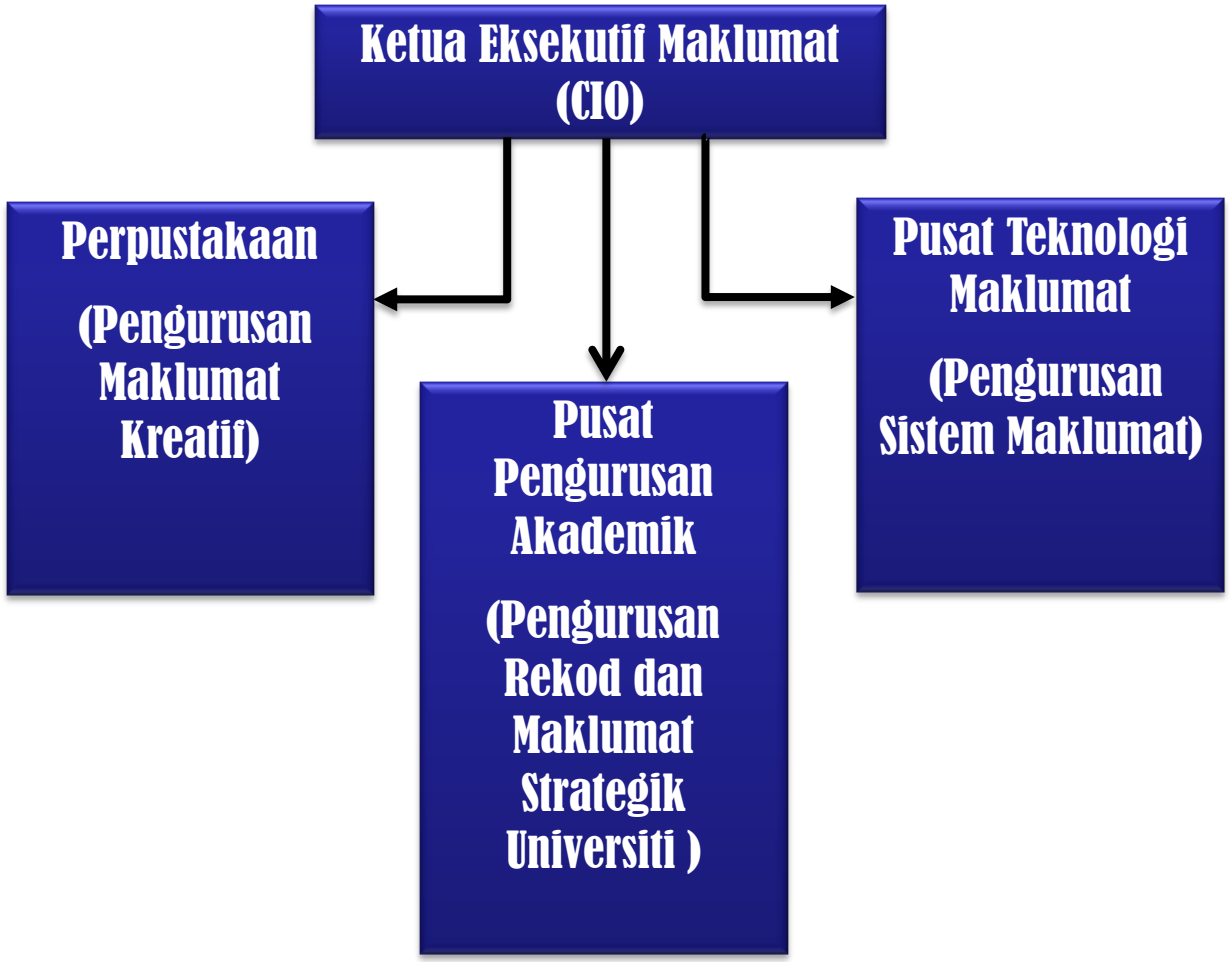
Ketua Eksekutif Maklumat (CIO)
Perpustakaan
(Pengurusan Maklumat Kreatif)
Pusat Pengurusan Akademik
(Pengurusan Rekod dan Maklumat Strategik Universiti)
Pusat Teknologi Maklumat
(Pengurusan Sistem Maklumat)

Peranan CIO

Governans maklumat

- **Governans Maklumat yang jelas → Membantu menjelaskan beberapa perkara yang dilihat sebagai pertindihan di antara fungsi perpustakaan dengan PTM dan lain-lain PTJ berkaitan seperti Muzium dan Arkib**

JK Pengurusan Maklumat Universiti

- Keahlian diwakili beberapa PTJ termasuk Perpustakaan, PTM, FTSM, Penerbit
- Dipengerusikan oleh TNC HEAA/CIO
- Penggubalan Dasar Maklumat Universiti
- Pemakaian dan pematuhan standard antarabangsa
- Pelaksanaan di peringkat kebangsaan

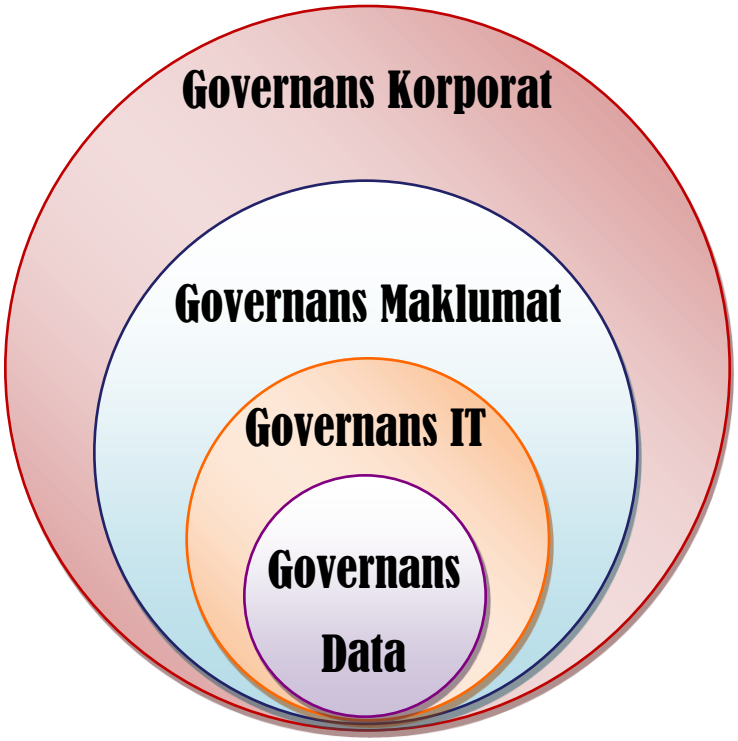

RAJAH 1: Hierarki Governans Maklumat

(Rajah 1-4 Petikan dari pp Syarahan Perdana Prof Dr Zawiyah Yusof)

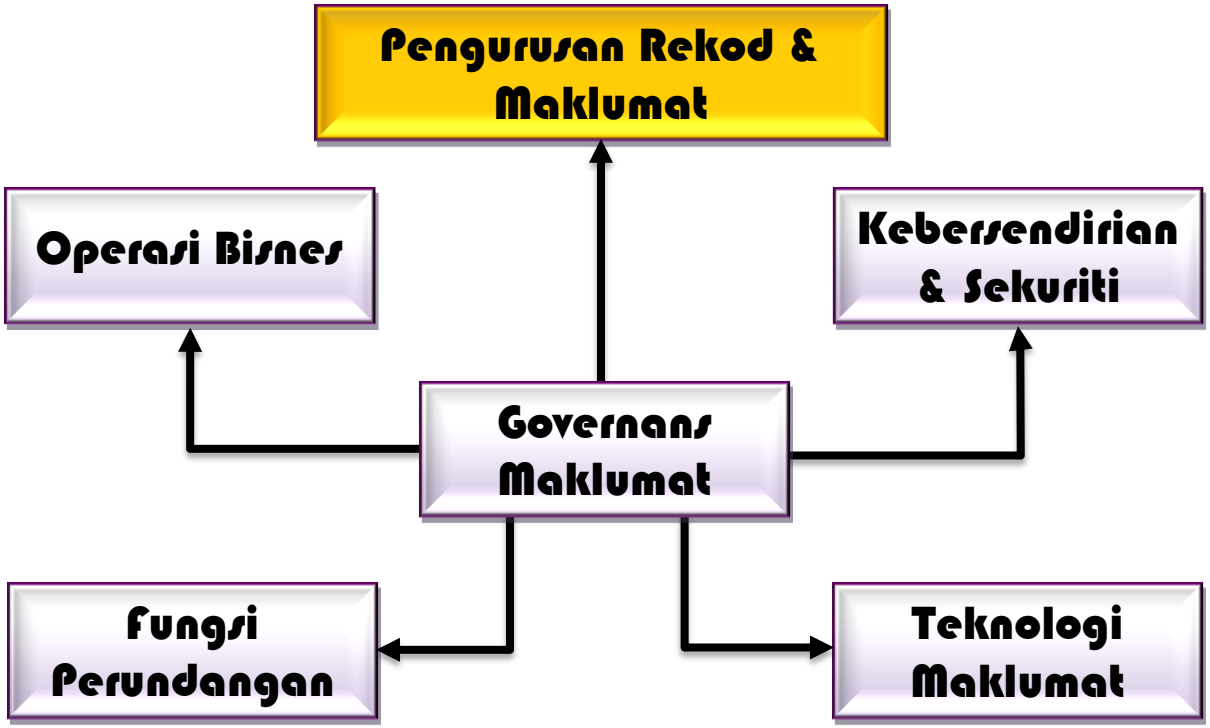

RAJAH 2: Bidang Utama Governans Maklumat

Rajah 3: Komponen Governans Maklumat

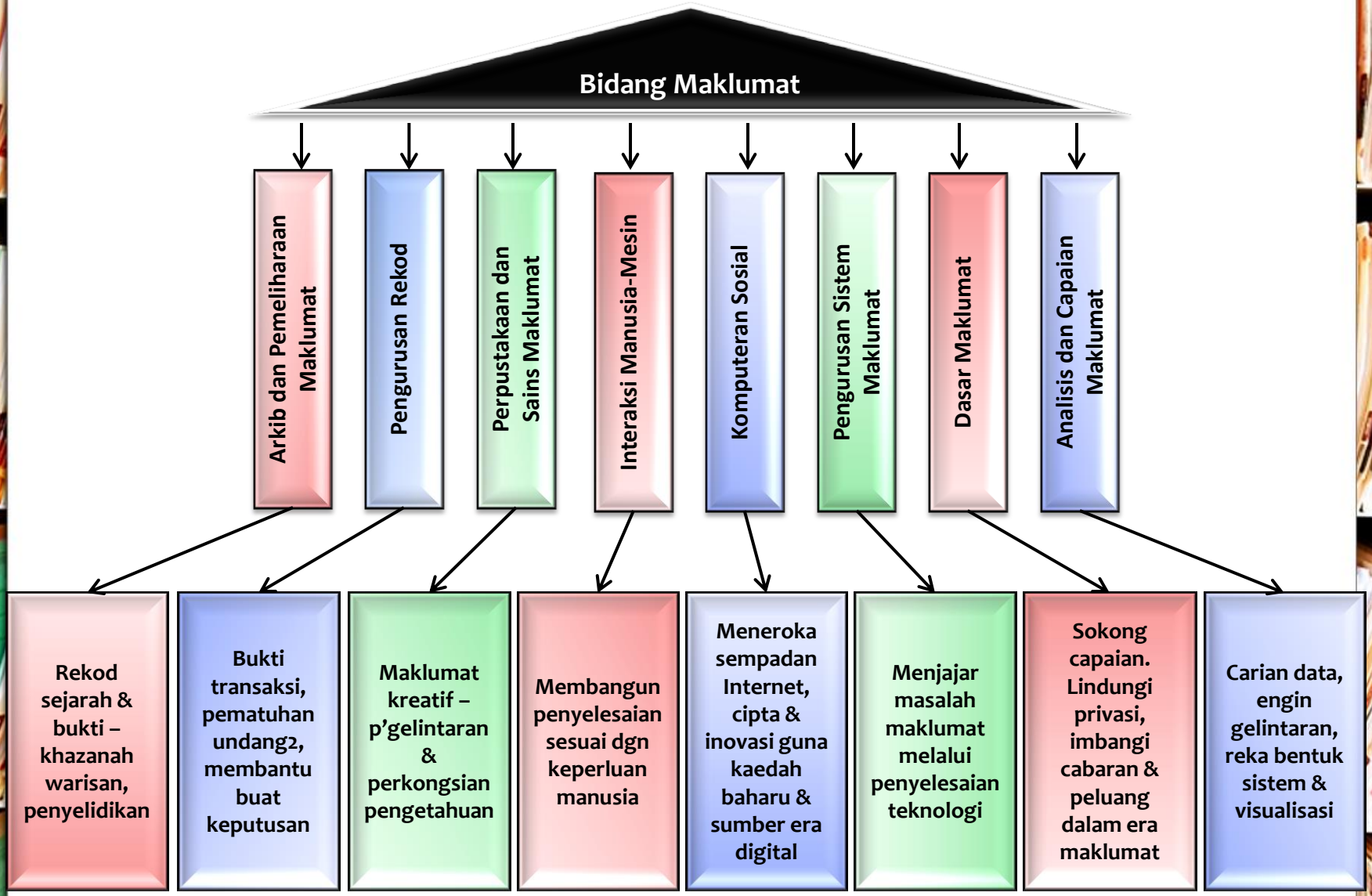

RAJAH 4: Rangkuman Bidang Maklumat

Serangan ke atas Pusat Dagangan Dunia di U.S. pada 11 Sept 2001 memberi kesan buruk kepada urusan perniagaan sedunia kerana rekod & maklumat kritikal musnah.

Rujukan

- Bengtson, Jason and Bunnett, Brian (2012). Across the table: Competing perspectives for managing technology in a library setting. Journal of Library Administration. V52, pp. 699-715.
- Kirk, Tom (2008). The merged organization: Confronting the service overlap between libraries and computer centers. Library Issues V28, No.5.
- Lavagnino, Merri Beth (1999). Librarians and information technologists: more alike than different? Interviews with CIOs. Library Hi Tech V17 No.1, pp. 114-120.
- Parker, Kevin R, Nitse, Philip S, Flowers, Kay A (2005). Libraries as knowledge management centers. Library Management V.26, No 4/5, pp: 176-189.
- Zawiyah Mohamad Yusof (2015). Pengurusan Rekod dan Maklumat. Syarahan Perdana.

Sekian adanya

Terimakasih